

MİLLİ HÜQUQ ELMİMİZDƏ HADİSƏ HESAB EDİLƏ BİLƏN AKADEMİK NƏŞR

Bəhram Zahidov,
hüquq üzrə elmlər doktoru,
professor;
Üzeyir Həsənzadə,
hüquqşünas.
e-mail: bahram-zahidov@rambler.ru

Açar sözlər: milli hüquq elmi, akademik nəşr, demokratik-hüquqi cəmiyyət, cinayət mühakimə icraatı, hökmlərin ədalətliyi, prokurorluq, ittiham, müdafiə, zərərşəkmis şəxs.

Demokratik-hüquqi cəmiyyətlərdə hakimiyyətlər bölgüsünün düzgün tətbiqi və həyata keçirilməsi olduqca əhəmiyyətli məsələlərdən biri hesab olunur. Bu baxımdan, mütəxəsislər, haqlı olaraq, çəkişmə prinsipinin gözlənilməsini, tərəflərin (ittihamın və müdafiənin) bərabər statusunun təmin olunmasını, onlar üçün bərabər şəraitin yaradılmasını, məhkəmələrdə ədalətin müəyyən olunması sahəsində mühim vasitələrdən biri olduğunu qeyd edirlər. Bu, eyni zamanda, cinayət işləri üzrə hökmlərin ədalətliyi və obyektivliyini, təqsirli şəxslərin layiqincə cəzalandırılmasını təmin edən amil kimi də dəyərli hesab olunur.

Hüquq elmləri üzrə fəlsəfə doktoru X.R.Vəliyevin uzun illər apardığı tədqiqatlar müvafiq ümumiləşdirmələr, sosioloji sorğular və təhlillər nəticəsində “Dövlət ittihamının müdafiə edilməsinin müasir problemləri” adlı ikicildliyinin, “Cinayət prosesində ittiham”, “Cinayət mühakimə icraatında zərərşəkmis şəxs”, “Cinayət prosesində mülki iddia” kimi monoqrafiyaların oxuculara təqdim edilməsi milli hüquq elmimizdə mühüm hadisə kimi qiymətləndirilə bilər. Problemlə bağlı müəllifin çoxsaylı təkliflərinin, qanun layihələrinin mətnlərinin oxuculara təqdim olunması, təcrübi baxımdan reallaşarsa, heç şübhəsiz, bütün bunlar cinayət mühakimə icraatının müasir problemlərinin həllinə dəyərli tövələr verə bilər.

Məqalə monoqrafiyaların təhlil olunmasına, səciyyəvi cəhətlərinin şərh edilməsinə, müsbət məziyyətlərin qiymətləndirilməsinə həsr edilməklə oxucuların marağına səbəb olacaqdır.

Yaxın Şərqdə ilk demokratik dövlət – ilk parlamentli respublika Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin nümunəsində, 28 may 1918-ci ildə yaradılmış və 28 aprel 1920-ci il tarixə kimi fəaliyyət göstərmişdir. Bu dövrdə demokratik və hüquqi dövlətin mühim əlamətlərini təsbit edən, “Azərbaycanın İstiqlaliyyəti haqqında Akt” qəbul edilmiş, Milli Şura yaradılmışdır. Təəsüf ki, məlum səbəblər üzündən bu dövlət uzun müddət yaşaya bilməmiş, lakin, azadlığın və müstəqilliyin şirinliyini millətimize daddırmışdır. Sonrakı mərhələlərdə SSRİ ittifaq dövlətinin tərkibində “Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikası” adı ilə fəaliyyət göstərmiş, müstəqil dövlətin qurulmasına doğru dəyərli tədbirlər həyata keçirmiş və onu müstəqilliyə qədər gətirib çıxarmışdır. Nəticədə 30 avqust 1991-ci ildə “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Müstəqilliyinin bərpası haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Bə-

yannaməsi qəbul edilmiş, 18 oktyabr 1991-ci ildə isə 32 maddədən ibarət “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya Aktı” qəbul olunmuşdur. Tariximizdə müstəsna xidmətləri olan, dünya şöhrətli ictimai-siyasi xadim, Ulu Öndər Heydər Əliyevin müstəsna xidmətləri nəticəsində ölkəmizdə 12 noyabr 1995-ci il tarixdə ümumxalq səsverməsi – referendum yolu ilə müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk milli Konstitusiyası qəbul edilmiş, ölkədə demokratik, hüquqi, dünyəvi və unitar respublika qurulduğu bəyan edilmişdir. Qeyd olunmuşdur ki, Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyəti – “hakimiyyətlərin bölünməsi” prinsipi əsasında təşkil edilir. Referendum yolu ilə qəbul edilmiş bu ilk milli Konstitusiyaya sonralar daha da təkmilləşdirilmiş və mükəmməlləşdirilmişdir. Konstitusiyanın 133-cü maddəsinin birinci bəndində göstərilir:

Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada və hallarda qanunların icra və tətbiq olunmasına nəzarət edir; qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda cinayət işləri başlayır və istintaq aparır; məhkəmədə dövlət ittihamını müdafiə edir; məhkəmədə iddia qaldırır; məhkəmə qərarlarından protest verir.

Konstitusiyada göstəriləyi kimi, Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyətinin – “hakimiyyətlərin bölünməsi” prinsipi əsasında yaradılması və inkişafı qədim tarixə malik olsa da, müstəqil institut kimi “prokurorluğun” təşəkkülü və inkişafı, əsasən, Qərb ölkələrində, dövlətin daha da gücləndirilməsi zərurətindən doğmuş, başqa sözlə, prokuror nəzarətinin, prokuror vəzifəsinin mahiyyəti cəza təyinatında deyil, ədalətin və qanunçuluğun təminatından ibarət olmuşdur. Müstəqil Azərbaycan Respublika-

sında hüquqi dövlət quruculuğunun təşəkkülü və inkişafı sahəsində köklü islahatlar məhz Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Onun layiqli siyasi varisi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, cənab İlham Əliyev ölkədə hüquqi dövlət quruculuğunun inkişafı və qanunçuluğun möhkəmləndirilməsi sahəsində misilsiz tədbirlər həyata keçirmişdir. Bu baxımdan, ölkədə dövlət ittihamı institutunun inkişafı sahəsində görülmüş tədbirlər, Respublikanın əməkdar hüquqşünası, Respublikanın Hərbi Prokuroru, hüquq elmləri üzrə fəlsəfə doktoru X.R Vəliyevin oxuculara təqdim etdiyi monoqrafiyalarda dərinlən təhlil edilmiş və onlara yüksək hüquqi qiymət verilmişdir. Etiraf edilməlidir ki, bu sahədə tədqiqatçının diqqətlə nəzərdən keçirdiyimiz monoqrafiyaları təsadüfi deyildir. Belə ki, müəllif prokurorluq orqanlarında uzun illər rəhbər vəzifələrdə işləyərək, ibtidai araşdırmalara prosesual rəhbərliyi həyata keçirməklə yanaşı, həm də məhkəmələrdə dövlət ittihamının təşkili və icrası sahəsində xidmət göstərmiş və ölkədə, ilk dəfə olaraq, “Birinci instansiya məhkəməsində ittiham funksiyası” adlı dissertasiya işini uğurla müdafiə edib, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almışdır. Lakin tədqiqatçı bu sahədə araşdırmalarını ardıcıl və sistemli şəkildə davam etdirərək akademik səviyyəli monoqrafiyalar hazırlamışdır. Əslində, bu əsərləri milli hüquq elmimizdə mühüm hadisə kimi qiymətləndirmək olar. Belə ki, tədqiqatçının 25 ildən çox apardığı tədqiqatlar ümumiləşdirmələr, sosioloji sorğular və təhlillər nəticəsində “Dövlət ittihamının müdafiə edilməsinin müasir problemləri” (2014-cü il), ikicildlik və təxminən 1000 səhifəlik “Cinayət prosesində ittiham” (2020-2022-ci illər) bu problemlə sıx bağlı olan və onu tamamlayan “Cinayət mühakimə icraatında zərərşəkmis

şəxs” (2018-ci il) 440 səhifə, “Cinayət prosesində mülki iddia” (2021-ci il) 160 səh. monoqrafiyaları başa çatdırmış, milli hüquqsünaslıq elmimizdə müsbət hadisə kimi qiymətləndirilməsi mümkün ola bilən akademik nəşri oxuculara təqdim olunmuşdur. Mübaliğəsiz demək olar ki, müəllifin yuxarıda göstərilən əsərləri və araşdırdığı problemlər, mahiyyət etibarını ilə, Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələrində dövlət ittihamı institutunun mükəmməl səviyədə tədqiqinə həsr olunmuş ilk monoqrafiyalar hesab oluna bilər. İnsan hüquqlarının və azadlıqlarının müdafiəsinin önə çəkildiyi müasir mərhələdə ölkəmizdə belə sərbəllik araşdırmaların aparılması müstəsna dərəcədə əhəmiyyətlidir. Çünki, nəzəriyyə və təcrübənin ən mühim məsələlərini bu səviyyədə araşdırıb elmi dövrüyyəyə təqdim etmək, həm də praktik işçilər üçün müstəsna əhəmiyyətə malikdir. Əslində, bu əsərləri ittiham funksiyasının ensiklopediyası da adlandırmaq olar. Belə ki, bu monoqrafiyaları hazırlamaqla müəllif ittiham funksiyasının çoxtərəfli və çoxproblemləli məsələlərini mükəmməl və akademik səviyyədə tədqiq etməklə yanaşı, indiyə qədər araşdırılmamış – cinayət-mühakimə icraatında zərərçəkmiş şəxsin və mülki iddiaçının prosesual subyekti ilə bağlı olan və təcrübədə ciddi çətinliklər yaradan bir çox suallara aydınlıq gətirmiş, müəllif mövqeyini kifayət qədər əsaslandırmışdır.

Monoqrafiyaların hazırlanması zamanı müəllif tərəfindən dialektik idrak təliminin müddəaları rəhbər tutulmuş, analiz, sintez, formal məntiqi yanaşma, statistikanın təhlili, təcrübənin ümumiləşdirilməsi, müqayisəli hüquqsünaslıq, qüvvədə olan hüquq normalarının doktrinal təfsiri, təcrübə işçiləri arasında rəy sorğusunun keçirilməsi, onun nəticələrinin təhlil edilib qiymətləndirilməsi ki-

mi elmi tədqiqat metodlarından geniş və yaradıcılıqla istifadə edilmişdir. Təhlil edilən bu monoqrafiyalar, məzmunca, belə nəticəyə gəlməyə əsas verir ki, bu əsərlər ciddi məntiqi əlaqə və ardıcılıqla strukturlaşdırılmışdır. Bu əsərlərin hər bir fəslə və hər bir paraqrafı özündən sonra gələn fəsil və paraqrafları məntiqin tələblərinə görə şərtləndirir və bu cəhət vacib amil kimi xüsusilə qeyd edilə bilər. Müəllif tərəfindən araşdırılmış məsələlərin böyük əksəriyyəti yalnız Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan cinayət-prosesual qanunvericiliyinin müddəaları kontekstində deyil, həm də Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun çoxsaylı müvafiq əmrləri kontekstində də şərh edilmiş və əsaslandırılmışdır. Məsələn, əsərdə Baş prokurorun “Cinayət mühakimə icraatında dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə prokurorluğun əsas vəzifələri barədə”, “Cinayət mühakimə icraatında ictimai və ictimai-xüsusi ittihamın müdafiəsi üzrə prokurorluğun fəaliyyətinin təşkilinin təkmilləşdirilməsi tədbirləri barədə”, “Prokurorun ibtidai araşdırmaya prosesual rəhbərliyinin səmərəliliyinin artırılması, istintaq və təhqiqat üzərində nəzarətinin gücləndirilməsi və bu sahədə işin daha da təkmilləşdirilməsi haqqında” və s. bu kimi əmrlərinə istinadların edilməsi, həm müəllif fikirlərinin arqumentləri kimi çıxış edərək, onların mötəbərliyini artırmış, həm də tədqiqatın məzmununu informativlik baxımından zənginləşdirmişdir. Bu meyarlar və xüsusiyyətlər bir tərəfdən təqdim edilən əsərlərin təcrübə əhəmiyyətini artırmış, digər tərəfdən isə onu dəyərli tədris vəsaitinə çevirmişdir. Çünki, bir qayda olaraq, hüquq fakültəsinin tələbələri, faktiki olaraq, qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının müddəalarının öyrənilməsi ilə kifayətlənirlər ki, bu da müasir mərhələdə kifayət edə bilməz. Şərh edilən monoqrafiyalar-

dan tədris prosesində istifadə edildikdə, onun təcrübi əhəmiyyəti dəfələrlə artmış olur. Çünki bu məsələlərə dair Baş prokurorun nə kimi əmrlərinin mövcud olduğu barədə, tələbələr ən zəruri və vacib informasiyaları alır, bütün bunlar isə təcrübi baxımdan müstəsna əhəmiyyət kəsb edir. Hesab edirik ki, xüsusilə gələcəkdə prokurorluq orqanlarında xidmət etmək arzusu ilə təhsil alan tələbələr üçün tədrisin məhz bu metodun tətbiqi ilə həyata keçirilməsi arzu ediləndir.

Monoqrafiyaların müsbət cəhətlərindən söhbət gedərkən, qeyd edilməlidir ki, bu əsərlərdə Avropa Prokurorlarının Məşvərətçi Şurasının bu günə kimi qəbul edilmiş “Cinayət ədliyyəsi sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın təkmilləşdirilməsi yolları” haqqında, “Cinayət təqibinin alternativləri” haqqında, “Prokurorluq orqanlarının cinayət hüquq sistemindən kənar rolu” haqqında, “Demokratik cəmiyyətdə hakimlər və prokurorlar arasında münasibətlər haqqında”, “Prokurorluq və yuvenal ədliyyə” haqqında, “Prokurorlar və həbs yerlərinin müdiriyyəti arasındakı əlaqələrə dair”, “Cinayət təqibi vasitələrinin idarə edilməsi” haqqında, “Prokurorlar və kütləvi informasiya vasitələri arasında münasibətlər” haqqında, “Prokurorlarla bağlı Avropanın norma və prinsipləri” haqqında, “Prokurorların cinayət işinin istintaqında rolu” haqqında, “Terrorizm, ağır və mütəşəkkil cinayətkarlıqla mübarizə də daxil olmaqla, prokurorların işinin keyfiyyəti və səmərəliliyi” haqqında, “Cinayət prosesində zərərçəkənlər və şahidlərin hüquqları ilə bağlı prokurorların rolu” haqqında, “Prokurorların müstəqilliyi, hesabatlılığı və etikası” haqqında, “Korrupsiya və onunla bağlı iqtisadi və maliyyə cinayətləri ilə mübarizədə prokurorların rolu” haqqında, “Fövqəladə hallarda, xüsusən pandemiya şəraitində prokurorların rolu” haqqında Rəy-

ləri xülasə şəklində oxucuların diqqətinə çatdırılmaqla bu sahədə beynəlxalq mənbələrə yerli-yerində istinad edilmişdir. Tədqiqatçı tərəfindən aparılmış elmi araşdırmanın nəzəri bazası kifayət qədər zəngin olub, özündə milli və xarici alimlərin müvafiq mövzuya həsr edilmiş müxtəlif əsərlərini, dərslərlərini, dərslər vəsaitlərini, kommentariyalarını, monoqrafiyalarını, dissertasiyalarını, elmi məqalələrini və s. kimi mənbələri əhatə etmişdir. Bu əsərlərin normativ bazası Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan, eləcə də, müqayisəli-hüquqi tədqiqatlar hissəsində MDB dövlətlərinin, Avropa dövlətlərinin bir qisminin, həmçinin ABŞ-ın qüvvədə olan cinayət-prosessual qanunvericiliyi, ölkəmizin Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumu tərəfindən cinayət-prosessual hüquq normalarına verilən rəsmi təfsirləri də əhatə etmişdir. Tədqiqatın empirik bazası da zəngindir. Belə ki, empirik əsaslar qismində zəngin şəxsi təcrübə, rəsmi statistik məlumatlar, məhkəmə-istintaq orqanları əməkdaşları arasında keçirilmiş rəy sorğusunun ümumiləşdirilmiş nəticələri, İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin mövzu ilə əlaqədar məsələlərə dair müxtəlif qərarları, eləcə də, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu tərəfindən verilmiş izahlar, o cümlədən, birinci olaraq, apellyasiya və kassasiya instansiyası məhkəmələrinin konkret cinayət işləri üzrə qərarları çıxış etmişdir.

Qüvvədə olan cinayət-prosessual qanunvericiliyin mövzuya dair müddələrinin müfəssəl təhlili, aşkar edilmiş qüsurların aradan qaldırılması üçün konkret qanunvericilik təkliflərinin işlənilib hazırlanması və elmi cəhətdən əsaslandırılması, bunun məntiqi nəticəsi olaraq, müəllif tərəfindən “Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcələsinə əlavə və dəyişikliklərin edilməsi haq-

qında” Azərbaycan Respublikasının Qanunlarının (hər cildin sonuna bir layihə əlavə edilməklə) təklif edilən layihələrinin mətnlərinin hazırlanması müsbət və təqdirəlayiq haldır.

Araşdırma zamanı müəllif əsərin təhqiqatçı, müstəntiq, istintaq şöbəsinin (bölməsinin, idarəsinin) rəisi (müavini), təhqiqat orqanının ixtisaslaşmış təhqiqat qurumunun rəhbəri və təhqiqat orqanının əməkdaşı kimi vəzifəli şəxslərin prosesual vəziyyətinə xüsusi diqqət yetirmiş, müəllif mövqeyini kifayət qədər əsaslandırılmışdır. Nəhayət, kitabda cinayət işinin başlanması zamanı ittiham funksiyasının həyata keçirilməsinin xüsusiyyətləri, ibtidai araşdırmada ittihamın elan edilməsi, məhkəməyədək icraatda ittihamın dəyişdirilməsi məsələləri təhlil edilmiş, həmçinin ittiham aktının və məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraatın nəticələrinə dair yekun protokolunun mahiyyəti, tərtib və təsdiq edilməsi qaydaları şərh edilmişdir. Eləcə də, müəllifin birinci instansiya məhkəməsində ittiham funksiyasının həyata keçirilmə xüsusiyyətləri, məhkəmədə ittihamın dəyişdirilməsi və dövlət ittihamçısının ittihamdan imtina etməsi məsələləri, ittiham nitqi və replikaların əhəmiyyəti ətraflı işıqlandırılmış, o cümlədən hökmün və ya digər yekun qərarın çıxarılmasına ittihamın həlli kimi baxılmışdır. Əsərdə həmçinin apellyasiya protesti və apellyasiya şikayəti verməyə, kassasiya protesti və kassasiya şikayəti verməyə, eləcə də, əlavə kassasiya protesti və əlavə kassasiya şikayəti verməyə ittiham funksiyasının tərkib elementləri kimi xüsusi diqqət yetirilmişdir. Müəllif tərəfindən Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələrinin, bir sıra qabaqcıl Avropa dövlətlərinin və Amerika Birləşmiş Ştatlarının cinayət prosesində ittiham funksiyasının özünəməxsus cəhətləri tədqiq edil-

miş, ittiham funksiyasının həyata keçirilməsində beynəlxalq hüquq normaları və beynəlxalq təşkilatların rolu, eləcə də, ittiham funksiyasının həyata keçirilməsində cinayət işlərinə dair hüquqi yardım və beynəlxalq əməkdaşlıq məsələlərinə, haqlı olaraq, xüsusi diqqət yetirilmişdir.

Təhlil olunan əsərlərin zəngin məzmunu belə nəticə çıxarmağa əsas verir ki, monoqrafiyalardan hakimlər, vəkillər, prokurorlar, hüquq-mühafizə orqanlarının digər əməkdaşları, hüquqşünas alimlər, elmi tədqiqatçılar, hüquq fakültəsinin müəllim və tələbələri, o cümlədən cinayət-prosesual hüquqla maraqlanan və bu sahədə ixtisaslaşan şəxslər və magistrələr onlardan geniş və səmərəli şəkildə istifadə etmək imkanı qazanacaqlar. Biz, müəllifə yeni-yeni yaradıcılıq uğurları və gələcəkdə növbəti əsərlərinin işıq üzü görməsini arzu edirik.

İstifadə edilmiş mənbələr

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. Bakı: «N» nəşriyyatı, 2015, 52 s.
2. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi / Buraxılışa məsul: B.C.Kərimli. Bakı: «Hüquq Yayın Evi», 2016, 416 s.
3. Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosesual Məcəlləsi / Buraxılışa məsul: Əfəndiyev E.M. Bakı: «Hüquq ədəbiyyatı», 2012, 692 s.
4. Vəliyev X.R. Dövlət ittihamının müdafiə edilməsinin müasir problemləri. Monoqrafiya. İki cilddə. Bakı, 2014. 1000 s.
5. Vəliyev X.R. Cinayət prosesində ittiham. Monoqrafiya. Bakı, 2020-2022.
6. Vəliyev X.R. Cinayət mühakimə icraatında zərərşəkmiş şəxs. Monoqrafiya. Bakı, 2018, 440 s.
7. Vəliyev X.R. Cinayət prosesində mülki iddia. Monoqrafiya. Bakı, 2021, 160 s.
8. Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun müvafiq əmrləri təsdiq edilmiş materiallar. Bakı,

2010-2022. Məsələn, “Cinayət mühakimə icraatında dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə prokurorluğun əsas vəzifələri barədə”, “Cinayət mühakimə icraatında ictimai və ictimai-xüsusi ittihamın müdafiəsi üzrə prokurorluğun fəaliyyətinin təşkilinin təkmilləşdirilməsi tədbirləri barədə”, “Prokurorun ibtidai

araşdırmaya prosesual rəhbərliyinin səmərəliliyinin artırılması, istintaq və təhqiqat üzərində nəzarətinin gücləndirilməsi və bu sahədə işin daha da təkmilləşdirilməsi haqqında” əmrlər. 9. “Xalq” qəzeti № 087 (29915). Bakı, 27 aprel 2022-ci il.

АКАДЕМИЧЕСКОЕ ИЗДАНИЕ, КОТОРОЕ МОЖНО СЧИТАТЬ СОБЫТИЕМ В ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ЮРИДИЧЕСКОЙ НАУКЕ

**Бахрам Захидов, доктор юридических наук, профессор;
Узеир Гасанзаде, юрист.**

электронная почта: bahram-zahidov@rambler.ru

Правильное применение и осуществление разделения властей в демократических обществах является одним из наиболее важных вопросов. В связи с этим эксперты справедливо отмечают, что принцип состязательности, равноправие сторон - обвинения и защиты, создание для них равных условий, является одним из важных инструментов в установлении правосудия. Это также считается ценным фактором обеспечения справедливости и объективности уголовных решений и надлежащего наказания правонарушителей.

В результате многолетних исследований, обобщений, социологических опросов и анализа, проведенных доктором философских наук Х.Р.Валиевым, два тома “по современным проблемам защиты государственного обвинения”, монографии, такие как “обвинение в уголовном процессе”, “потерпевший в уголовном судопроизводстве”, “гражданский иск в уголовном процессе” могут быть оценены великим событием в нашей отечественной юридической науке. Представление читателям многочисленных авторских предложений по проблеме, текстов законопроектов, если оно будет реализовано с практической точки зрения, несомненно, внесет ценный вклад в решение современных проблем уголовного судопроизводства.

Статья будет интересна читателям, сосредоточившим внимание на анализе монографий, интерпретации их характеристик, оценке их положительных достоинств.

Ключевые слова: национальное право, научное издание, демократически-правовое общество, уголовное судопроизводство, справедливость приговоров, прокуратура, обвинение, защита, потерпевший.

ACADEMIC PUBLICATION, WHICH CAN BE CONSIDERED AN EVENT IN THE DOMESTIC LEGAL SCIENCE

**Bahram Zahidov, Doctor of Law, Professor;
Uzeyir Hasanzade, lawyer.**

e-mail: bahram-zahidov@rambler.ru

The correct application and implementation of the separation of powers in democratic societies is one of the most important issues. In this regard, experts rightly point out that the

principle of competition, the equality of the parties - the prosecution and the defense, the creation of equal conditions for them, is one of the important tools in the establishment of justice. It is also considered a valuable factor in ensuring the fairness and objectivity of criminal decisions and the appropriate punishment of offenders.

As a result of many years of research, generalizations, sociological surveys and analysis conducted by the Doctor of Philosophical Sciences H.R. Valiev, two volumes "on modern problems of defending public prosecution", monographs such as "charge in criminal proceedings", "victim in criminal proceedings", "civil lawsuit in criminal proceedings" can be assessed as a great event in our domestic legal science. The presentation to readers of numerous author's proposals on the problem, the texts of bills, if it is implemented from a practical point of view, will undoubtedly make a valuable contribution to solving modern problems of criminal justice.

This article will be interesting to readers who focus on the analysis of monographs, the interpretation of their characteristics, and the assessment of their positive merits.

Key words: national law, scientific publication, democratic legal society, criminal proceedings, fairness of sentences, prosecutor's office, prosecution, defense, victim.

ULUSAL HUKUK BİLİMİMİZDE OLAY SAYILABİLECEK AKADEMİK BİR YAYIN

Bahram Zahidov, Hukuk Doktoru, Profesör;

Üzeyir Hasanzade, avukat.

e-posta: bahram-zahidov@rambler.ru

Demokratik toplumlarda kuvvetler ayrılığının doğru uygulanması ve uygulanması en önemli konulardan biridir. Bu bağlamda uzmanlar, çekişmeli eylem ilkesinin beklendiğini, tarafların eşit statülerinin (iddia ve savunma) sağlandığını, onlar için eşit koşulların yaratıldığını ve adaletin tecellisinde önemli araçlardan biri olduğunu haklı olarak belirtmektedirler. Ayrıca ceza kararlarının adil ve nesnelliğini ve suçluların uygun şekilde cezalandırılmasını sağlamada bir faktör olarak da değerlidir.

Hukuk Doktoru Kh.R.Valiyev'in uzun yıllar yürüttüğü araştırmalar sonucunda, ilgili genellemeler, toplumsal araştırmalar ve analizler sonucunda "Cumhuriyet Savcılığının Modern Sorunları" adlı iki ciltlik bir kitap yayımlandı. "Ceza Kovuşturması", "Ceza Muhakemelerinde Mağdur", "Ceza Muhakemelerinde Hukuk Davası" gibi monografların okuyuculara sunulması milli hukuk bilimimizde önemli bir olay olarak değerlendirilebilir. Yazarın sorunla ilgili sayısız önerisinin, yasa tasarılarının metinlerinin okuyuculara sunulması, pratik bir bakış açısıyla gerçekleştirildiği takdirde, şüphesiz modern ceza yargılaması sorunlarının çözümüne değerli bir katkı sağlayacaktır.

Makale, monografların analizine, özelliklerinin yorumlanmasına, olumlu niteliklerin değerlendirilmesine odaklanan okuyucuların ilgisini çekecektir.

Anahtar Kelimeler: ulusal hukuk, akademik yayın, demokratik-hukuki toplum, ceza yargılaması, cezaların adilliği, savcılık, kovuşturma, savunma, mağdur.

